

GLÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
Departament Pracy

MONITORING RYNKU PRACY

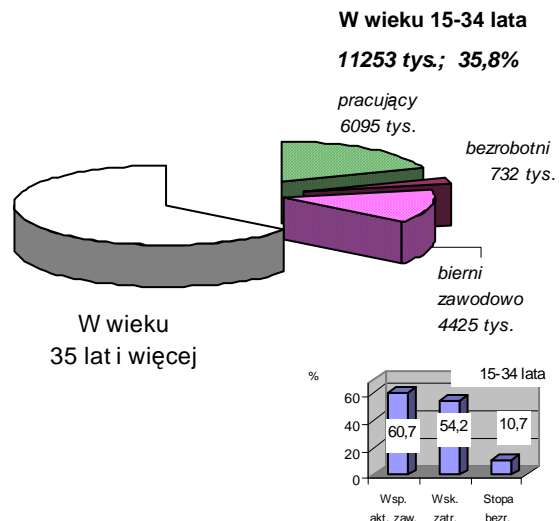
Wejście ludzi młodych na rynek pracy

Jakie informacje o ludziach młodych możliwe są do uzyskania co kwartał na podstawie BAEL? Wybrane wyniki.

Aktywność ekonomiczna¹ ludności w wieku 15-34 lata

Zbiorowość osób młodych, zdefiniowanych tu jako ludność w wieku 15-34 lata, liczyła w II kwartale 2009 r. 11253 tys., co stanowiło nieco ponad 1/3 globalnych zasobów w pracy (w wieku 15 lat i więcej). W badanym okresie nieco częściej niż **co druga młoda osoba pracowała** – 6095 tys. (wskaźnik zatrudnienia – 54,2%), a kryteria **bezrobotnego** wg MOP spełniała częściej niż co piętnasta - **735 tys.** Łącznie, trzy z pięciu młodych osób były aktywne zawodowo, tj. pracowały lub aktywnie poszukiwały pracy (współczynnik aktywności zawodowej-60,7%).

Ludność w wieku 15 lat i więcej, w tym 15-34 lata według aktywności ekonomicznej - II kw. 2009 r.

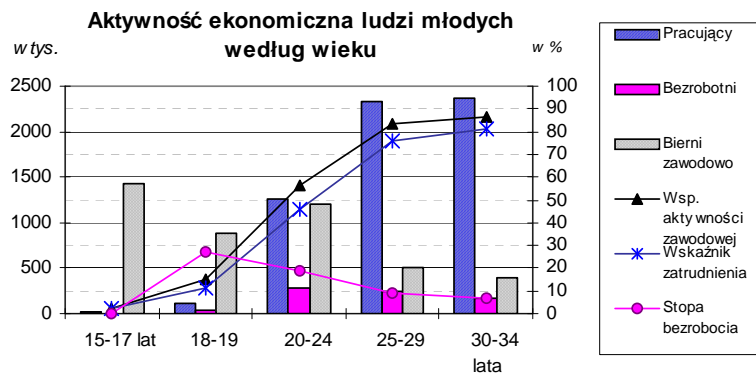

Przystępując do szczegółowej analizy sytuacji na rynku pracy ludzi młodych należy podkreślić, że grupa ta jest niejednorodna. Zbiorowość osób młodych, określonych tu jako ludność w wieku 15-34 lata, jest zróżnicowana pod względem wieku, poziomu ukończonego wykształcenia i kontynuowanej edukacji, co ma związek z poszczególnymi kohortami osób w danym wieku przechodzącymi przez wspólne lub wybrane typy edukacji, ściśle ze sobą skorelowane i ustawione w odpowiedniej kolejności. Część osób aktywizuje się na rynku pracy po raz pierwszy w ramach praktyk szkolnych, część wkracza już w pełni samodzielnie na rynek pracy tuż po ukończeniu ustawowego wieku edukacji szkolnej, kończąc naukę na poziomie zasadniczej szkoły zawodowej lub szkoły średniej, część kontynuuje naukę na kolejnych szczeblach edukacji, stopniowo wchodząc na rynek pracy po ukończeniu

¹ Po raz pierwszy przedstawiamy wyniki badania modułowego "Wejście ludzi młodych na rynek pracy", zrealizowanego w II kwartale 2009 r. łącznie z Badaniem Aktywności Ekonomicznej Ludności.

Zgodnie z definicjami Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP), stosowanymi w BAEL, za **pracującą** uznaje się osobę, która w badanym tygodniu pracowała minimum 1 godzinę, lub nie pracowała ze względu na chorobę, urlop, ale taką pracę miała, zaś za **bezrobotną** - osobę niepracującą, poszukującą aktywnie pracy i gotową ją podjąć w ciągu dwóch tygodni po tygodniu badanym. **Bierni zawodowo** to pozostałe osoby, niespełniające warunków zaliczenia ich do którejkolwiek z wymienionych wyżej zbiorowości. BAEL ujmuje osoby w wieku 15 lat i więcej, zamieszkałe w gospodarstwach domowych.

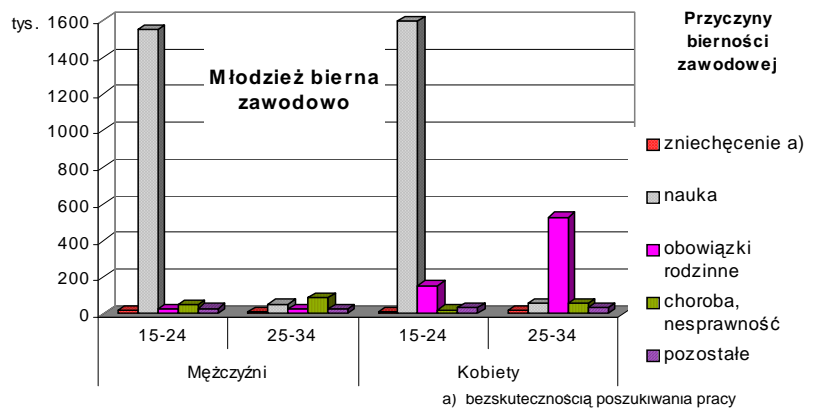
określonego typu szkoły. W analizowanej zbiorowości ludzi młodych, dwie ostatnie 5-letnie grupy wieku, to w zdecydowanej większości są już osoby, które ukończyły edukację formalną w ramach pewnego ciągłego cyklu nauki. Co zatem oczywiste dla tak zdefiniowanej całej zbiorowości osób młodych (15-34 lata), wraz z wiekiem wzrasta zarówno populacja aktywnych na rynku pracy, w tym pracujących, jak i wskaźniki opisujące zarówno poziom aktywności zawodowej, jak i zatrudnienia (wykres). Natomiast wskaźnik nężeńia bezrobocia jest najwyższy dla

Źródło: Aktywność ekonomiczna Ludności Polski, II kwartał 2009, GUS, Warszawa 2009

zbiorowości osób w wieku 18-19 lat, co wynika z aktywizacji (wkroczenia po raz pierwszy na rynek pracy) grupy osób kończących szkoły średnie i zasadnicze zawodowe. W miarę przechodzenia do starszych grup wieku, stopa bezrobocia obniża się, co wynika po części z podejmowania pracy przez te osoby, a częściowo z powrotu do bierności zawodowej – ze względu m.in. na kontynuowanie edukacji lub podejmowanie obowiązków rodzinnych.

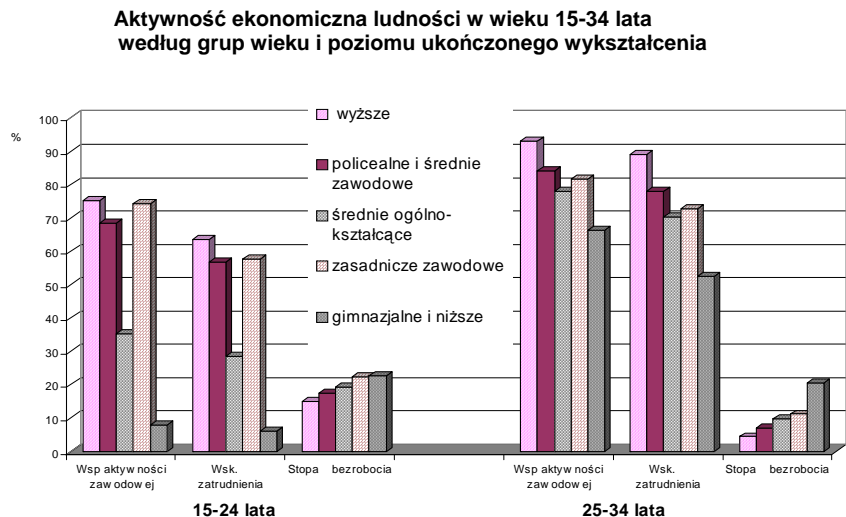
Analiza według płci wskazuje, że w przypadku pierwszych dwóch rozpatrywanych wskaźników opisujących rynek pracy, są one wyższe dla mężczyzn, i to w każdej analizowanej 5-letniej grupie wieku. I tak np. wśród młodzieży w najstarszej grupie wieku – 30-34 lata, współczynnik aktywności zawodowej wyniósł w II kwartale 2009 r.: dla mężczyzn – 95,1%, kobiet – 78,1%, a wskaźnik zatrudnienia – odpowiednio: 89,2% i 72,7%. Wiąże się to głównie z powszechniejszym ciągle wśród kobiet niż mężczyzn wyłączeniem (czasowym lub trwałym) z rynku pracy ze względu na pełnione funkcje rodzinne (wykres).

W przypadku stopy bezrobocia, dla obu płci najwyższą wartość odnotowano w grupie wieku 18-19 lat i jest ona wyższa dla mężczyzn - 29,0% niż kobiet - 23,4%, i zmniejsza się w miarę przechodzenia do starszych grup wieku. Jednak, co istotne, dla każdej z tak wyróżnionych kolejnych podzbiorowości, wyznaczona stopa bezrobocia jest wyższa dla kobiet niż mężczyzn (dla osób w wieku 20-24 lata: 17,8% mężczyźni, 19,9% kobiety; 25-29 lat: 8,6% i 10,0%; 30-34 lata: 6,2% i 6,9%).

Wykształcenie wyższe oraz

zawodowe warunkuje lepszą sytuację młodzieży na rynku pracy. Wskazują na to zarówno współczynniki aktywności zawodowej, wskaźniki zatrudnienia – wyraźnie wyższe dla osób o tych poziomach ukończonej edukacji – jak i stopa bezrobocia – najniższa dla osób z wykształceniem wyższym¹ (wykres).

¹ Analizując aktywność zawodową młodzieży według poziomu wykształcenia pamiętać należy o granicy wieku, w którym osoby kończą poszczególne etapy edukacji i wchodzi na rynek pracy.

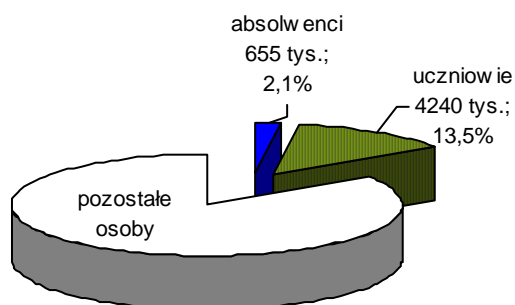
Wspomniane wcześniej funkcje opiekuńcze pełnione częściej przez kobiety przyczyniają się m.in. do tego, że zarówno współczynnik aktywności zawodowej, jak i wskaźnik zatrudnienia są wyższe dla mężczyzn niż kobiet w każdym z wyróżnionych poziomów wykształcenia (a stopa bezrobocia niższa), mimo iż to zbiorowość kobiet z wyższym poziomem wykształcenia jest generalnie liczniejsza (wykształceniem wyższym legitymowało się 950 tys. młodych mężczyzn oraz 1475 tys. kobiet, a współczynnik aktywności zawodowej wyniósł odpowiednio: 95,8% i 87,9%).

Aktywność ekonomiczna uczniów i studentów oraz absolwentów²

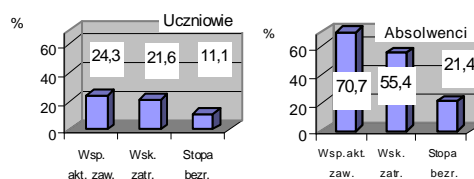
Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności pozwala na wyodrębnienie zbiorowości uczących się oraz osób, które dopiero co zakończyły edukację, i bieżące śledzenie ich sytuacji na rynku pracy. Wyniki BAEL wskazują, że w II kwartale 2009 r. wszyscy **uczniowie i studenci** (w wieku 15-64 lata - 4383 tys.) stanowili 13,9% globalnych zasobów pracy (w wieku 15 lat i więcej), a 16,6% w stosunku do ludności w wieku 15-64 lata. Znacząca większość ogółu uczących się to osoby młode - zbiorowość uczniów i studentów w wieku 15-34 lata (4240 tys.) stanowiła bowiem 96,7% populacji uczących się w wieku 15-64 lata.

² Za „uczących się” w BAEL przyjęto osoby pobierające naukę na wszystkich poziomach kształcenia – począwszy od podstawowego, skończywszy na wyższym (łącznie ze studiami doktoranckimi), bez względu na system, w jakim ta nauka się odbywa (dzienny, wieczorowy, zaoczny). Nie uwzględnia się tu osób dokształcających się poza tradycyjnym/formalnym systemem nauki. Badaniem obejmuje się osoby w wieku 15-64 lata, natomiast dla potrzeb tej notatki wyodrębniono zbiorowość uczących się w wieku 15-34 lata. Za „absolwenta” w BAEL uznaje się osoby w wieku 15-30 lat, które ukończyły szkołę w okresie ostatnich 12 miesięcy przed tygodniem badanym i nie kontynuują nauki. Por. „Aktywność Ekonomiczna Ludności Polski”, II kwartał 2009, GUS, Warszawa; uwagi metodyczne, tablice statystyczne.

Ludność w wieku 15 lat i więcej,
w tym uczący się¹⁾ i absolwenci²⁾
- II kw. 2009 r.

Populacja **absolwentów** liczyła w analizowanym okresie 655 tys., co stanowiło 2,1% globalnych zasobów pracy, 5,8% ludności w wieku 15-34 lata oraz 4,8% ludności w wieku 15-30 lat (wiek graniczny dla definicji absolwentów).

w wieku: 1) 15-34 lata, 2) 15-30 lat; por.definicje na str.3

Tabl. Ludność w wybranych grupach wieku według aktywności ekonomicznej, w tym uczący się i absolwenci - II kwartał 2009 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni				
w tys.					w %			
Ogółem ludność w wieku 15 lat i więcej	31454	17202	15847	1355	14253	54,7	50,4	7,9
w tym ludność w wieku:								
<i>produkcyjnym</i>	23806	16785	15438	1347	7021	70,5	64,8	8,0
15-17 lat	1452	27	27	-	1426	1,9	1,9	x
18-19	1045	157	115	43	888	15,0	11,0	27,4
20-24	2746	1540	1252	288	1207	56,1	45,6	18,7
25-29	3083	2570	2332	238	513	83,4	75,6	9,3
30-34 lata	2926	2534	2370	164	392	86,6	81,0	6,5
z ogółem:								
Ludność w wieku 15-34 lata	11253	6829	6095	732	4425	60,7	54,2	10,7
Absolwenci (15-30 lat)	655	463	363	99	192	70,7	55,4	21,4
Uczący się (15-64 lata)	4383	1163	1045	118	3220	26,5	23,8	10,1
Uczący się (15-34 lata)	4240	1030	916	114	3210	24,3	21,6	11,1

Źródło: Aktywność Ekonomiczna Ludności Polski, II kwartał 2009, GUS, Warszawa 2009 oraz obliczenia własne na podstawie wyników BAEL.

W II kwartale 2009 r. **niewiele częściej niż co piąta młoda osoba ucząca się** (w wieku 15-34 lata) **jednocześnie pracowała** (916 tys. z 4240 tys.), a tylko znikomy odsetek uczniów i studentów spełniał kryteria bezrobotnego wg MOP, tj. aktywne poszukiwanie pracy i gotowość do jej podjęcia w zasadzie natychmiast (114 tys., tj. 2,7% uczących się w wieku 15-34 lata). Co oczywiste, jednak gros uczących się młodych osób to bierni zawodowo (3210 tys., tj. 75,7%). W zbliżonym stopniu dotyczyło to kobiet, jak i mężczyzn. Sytuacja taka jest też raczej stabilna w czasie (por. wykres poniżej) i nie podlega zbyt dużym wahaniom sezonowym.

Im wyższy poziom kontynuowanej edukacji, tym większy jest także odsetek osób łączących naukę z pracą. Dodatkowym kryterium jest tu także kierunek kształcenia (zawodowy). Najwyższy wskaźnik zatrudnienia zanotowano dla uczących się w szkołach wyższych - dwóch na pięciu studentów jednocześnie pracowało (724 tys. z 1776 tys., tj. 40,8%).

Jednak także w samej grupie osób kontynuujących naukę w szkołach wyższych, udział osób łączących naukę z pracą jest zróżnicowany, w zależności od rodzaju/poziomu podjętych studiów. Najczęściej naukę z pracą łączą osoby, które już uzyskały tytuł magistra. Wśród słuchaczy studiów podyplomowych (w wieku 15-34 lata) – 93,8%, a wśród słuchaczy studiów doktoranckich – 56,0%.

Znacząca większość (83,3%) ogółu młodych osób pracujących i jednocześnie uczących się to słuchacze szkół wieczorowych i zaocznych.

Analiza dziedzin edukacji kontynuowanej przez osoby młode wskazuje, że naukę z pracą najczęściej łączą osoby uczące się na kierunku *Kształcenie nauczycieli oraz pedagogika* (wskaźnik zatrudnienia wynosił dla tej grupy 45,0%) oraz *Nauki społeczne, ekonomia i prawo* (41,3%). Najrzadziej zaś pracę w trakcie nauki podejmowali uczniowie „Programów ogólnych” (3,5%), chociaż to ta grupa jest najliczniejsza wśród całej populacji uczących się w wieku 15-34 lata (1419 tys.).

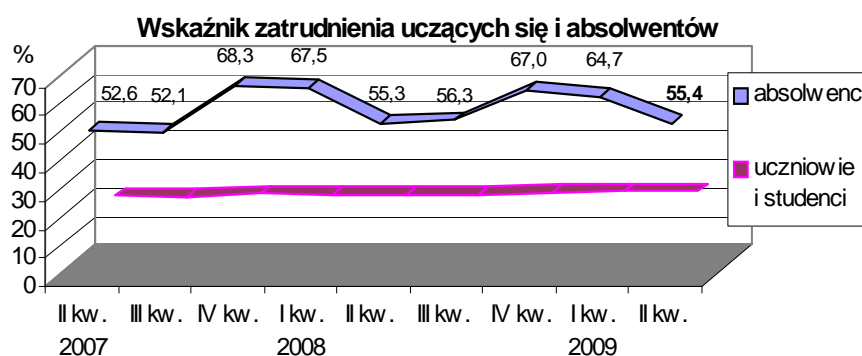
TABL. Uczący się w wieku 15-34 lata według aktywności ekonomicznej, poziomu i systemu kontynuowanej edukacji

Wyszczególnienie	Ogółem	Aktywni zawodowo		Bierni zawodowo	Wsp. aktywności zawod.	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
		pracujący	bezrobotni				
				w tys.		w %	
Ogółem	4240	916	114	3210	24,3	21,6	11,1
Szkoła:							
wyższa	1776	724	82	970	45,4	40,8	10,2
studia doktoranckie	25	14	.	12	56,0	56,0	x
studia podyplomowe	81	76	.	.	97,5	93,8	x
studia magisterskie	825	295	29	501	39,3	35,8	9,0
licencjat, inżynier	844	340	50	455	46,1	40,3	12,9
policealna	157	63	17	77	50,3	40,1	21,5
średnia zawodowa	643	38	.	601	6,5	5,9	x
liceum ogólnokształc.	729	47	9	672	7,8	6,4	15,8
zasadnicza zawodowa	244	41	.	202	17,2	16,8	x
gimnazjum,	686	.	.	683	x	x	x
Z ‘Ogółem’ w systemie:							
DZIENNYM	3096	152	23	2921	5,7	4,9	13,1
ZAO CZNYM	1069	735	89	246	77,0	68,8	10,8
WIE CZOROWYM	69	28	.	39	43,5	40,6	x

Kropka - oznacza, że dane są niereprezentatywne,

x - wylczenie wskaźników jest niemożliwe lub niecelowe,

Pauza - brak wystąpienia zjawiska (badanie reprezentacyjne)

Analizując status na rynku pracy **absolwentów**, a więc osób, które po ukończeniu edukacji powinny w naturalny sposób wchodzić praktycznie w całości na ten rynek, na uwagę zasługuje fakt, że częściej niż co czwarty absolwent tuż po zakończeniu szkoły - nie pracuje i nie poszukuje zatrudnienia (w II kwartale 2009 r.: 192 tys. z 655 tys., tj. 29%) – dotyczy to przede wszystkim absolwentów szkół ogólnokształcących, którymi są zdecydowanie częściej kobiety. Warto jest podkreślić, że sytuacja ta dotyczy II i III kwartału, a po okresie wakacyjnym wzrasta zainteresowanie pracą (por. wykres powyżej).

W II kwartale 2009 r. tylko nieco częściej niż **co drugi absolwent wykonywał pracę** (363 tys. z 655 tys., wskaźnik zatrudnienia wyniósł 55,4%), prawie co siódmy (99 tys.) aktywnie jej poszukiwał i spełniał warunki bezrobotnego według MOP. Łącznie prawie ¾ zbiorowości absolwentów to osoby aktywne zawodowo, a opisujący to współczynnik aktywności zawodowej (70,7%) był zbliżony do analogicznego wskaźnika osób w wieku produkcyjnym i jednocześnie znacznie przekraczał wskaźnik dla ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej (odpowiednio: 70,5% oraz 54,7%).

Analogiczne wskaźniki dla absolwentów szkół wyższych są znacznie wyższe, wskaźnik zatrudnienia wynosił bowiem 80%, współczynnik aktywności zawodowej 94%, a stopa bezrobocia jest niższa niż dla absolwentów o innych poziomach ukończonej edukacji (15,3%), co wskazuje na relatywnie korzystniejszą sytuację tej grupy osób na rynku pracy.

Najniższa aktywność zawodowa i jednocześnie najwyższa stopa bezrobocia jest charakterystyczna dla zbiorowości absolwentów szkół średnich ogólnokształcących (odpowiednio: 39,1% i 36,5%).

*Podstawowe wyniki badania modułowego BAEL:
„Wejście ludzi młodych na rynek pracy”³*

Kiedy pierwsze doświadczenia zawodowe?

W zdecydowanej większości, pierwsze doświadczenia zawodowe zdobywane są już po zakończeniu edukacji szkolnej. Blisko 3/4 ogółu osób młodych w wieku 15-34 lata (a więc zarówno jeszcze uczących się, jak i tych, które już zakończyły naukę) nie podejmowało pracy zarobkowej w trakcie nauki⁴ (8005 tys. z 11253 tys., tj. 71,1%). A wśród osób w tej samej grupie wieku, które już zakończyły cały proces edukacji, doświadczeń takich nie miało 64,5% (4332 tys. z 6721 tys. tys.).

Spośród tych osób, które w trakcie edukacji szkolnej w pewnym momencie łączyły naukę z pracą⁵ (3248 tys.), nieco częściej niż co druga osoba, podejmowała prace niebędące częścią programu nauczania (1685 tys., tj. 51,9%, w tym 1523 tys. osób wykonywało wyłącznie tego typu pracę), dwie na pięć osób robiło to w ramach praktyk będących częścią programu nauczania (1426 tys., tj. 43,9%, w tym 1334 tys. wyłącznie w ramach praktyk), a co dziesiąta osoba pracowała w trakcie przerwy w nauce (350 tys. osób, tj. 10,8%, w tym dla 183 tys. osób było to jedyny „moment” wykonywania pracy w trakcie całego okresu nauki szkolnej).

³ Badanie *Wejście ludzi młodych na rynek pracy* zostało zrealizowane w II kwartale 2009 r. jako część programu modułów do Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (*Labour Force Survey*) w krajach Unii Europejskiej. W Polsce badaniem modułowym, którego wyniki są przedmiotem niniejszej notatki, objęto 14,4 tys. osób w wieku 15-34 lata będących członkami gospodarstw domowych biorących udział w badaniu BAEL, co po uogólnieniu wyników na populację generalną dało zbiorowość 11253 tys. Należy jednak podkreślić, że ze względu na specyfikę tej zbiorowości i trudności w uzyskaniu odpowiedzi w zastępstwie osób nieobecnych w trakcie badania, analiza wyników jest ograniczona (wskaźnik braków odpowiedzi - 5,3%).

⁴ W wymiarze czasu minimum 1 miesiąca w roku.

⁵ Ponieważ pytanie w ankiecie dotyczyło całego okresu nauczania, to zbiorowości te mogą się „zazębiać”, w przypadku kilku okresów wykonywania pracy zarobkowej przez uczniów.

Młodzi mężczyźni nieznacznie częściej niż kobiety łączyli naukę z pracą (29,9% wobec 27,8%). Wśród zajęć podejmowanych przez mężczyzn w zbliżonym stopniu dotyczyło to prac będących, jak i niebędących częścią programu nauczania (48,2% i 48,8%), młode kobiety natomiast zdecydowanie częściej podejmowały prace niezwiązane z programem nauczania (55,5%). Oczywiście ma to związek z typem szkół, w jakich pobierana była nauka. Mężczyźni zdecydowanie częściej niż kobiety uczą się w szkołach o kierunku zawodowym. Ponad 90% osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz ponad 50% z wykształceniem średnim zawodowym (bez względu na płeć) wskazało na doświadczenia zawodowe związane z programem nauczania.

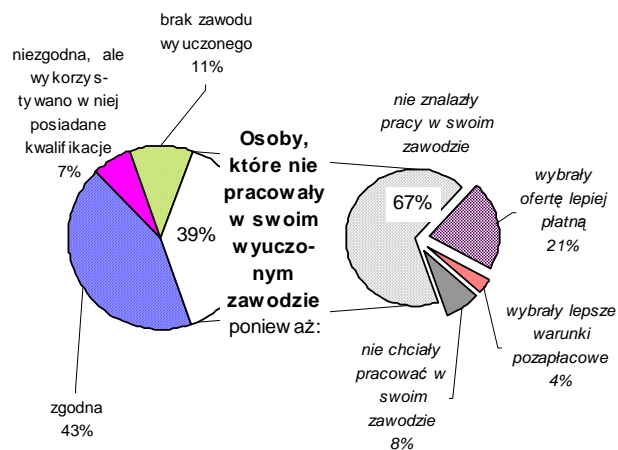
Sytuacja ludzi młodych na rynku pracy po zakończeniu/przerwaniu formalnej edukacji

Zbiorowość osób w wieku 15-34 lata, które zakończyły już edukację szkolną (lub ją przerwały), liczyła w II kwartale 2009 r. – **6721 tys. osób**. Z tego **6025 tys. (89,6%) miało pracę** (trwającą dłużej niż 3 miesiące) **w jakimś okresie od momentu zakończenia nauki do momentu badania** (w tym dla 2332 tys. osób jest to ta sama praca, którą wykonywały w badanym tygodniu II kwartału 2009 r., a więc jest to jednocześnie pierwsza i jedyna praca po zakończeniu nauki szkolnej, w tym 785 tys. osób, a więc 33,7% tej zbiorowości miało wcześniej doświadczenia zawodowe w trakcie nauki szkolnej; pozostałe 3692 tys. osób albo już nie pracuje, albo wykonuje inną pracę, w tym 1509 tys., tj. 40,9% tej zbiorowości pracowało w trakcie nauki szkolnej), **a 696 tys. (10,4%) to osoby, które nie podjęły pracy** (w tym wymiarze lub dłuższej) **po ukończeniu szkoły** (w tym 602 tys., a więc zdecydowana większość, bo 86,5% - to osoby, które jednocześnie nie miały doświadczeń z pracą w trakcie nauki szkolnej). Na podstawie powyższej analizy można wnioskować, że doświadczenia związane z podejmowaniem pracy w trakcie nauki pomagają w znalezieniu pierwszej pracy już po ukończeniu edukacji. Wniosek ten wymaga jednak jeszcze dodatkowych analiz.

Pierwsza praca po zakończeniu/przerwaniu formalnej edukacji

Dla 2592 tys. osób **pierwsza praca po zakończeniu szkoły** była zgodna z zawodem wyuczonym (co stanowiło 43,0% populacji młodych osób z doświadczeniem zawodowym po ukończeniu edukacji), 416 tys. (6,9%) to osoby, które wykonywały pracę inną niż zawód wyuczony, ale które w swojej pierwszej pracy wykorzystywały posiadane kwalifikacje, a 2364 tys. (39,2%) wykonywało pracę odbiegającą całkiem od zawodu wyuczonego (wykres). Jednocześnie należy zauważyć, że 653 tys. osób z omawianej

Zgodność pierwszej pracy z zawodem wyuczonym
(dla ludności w wieku 15-34 lata) ^{a)}

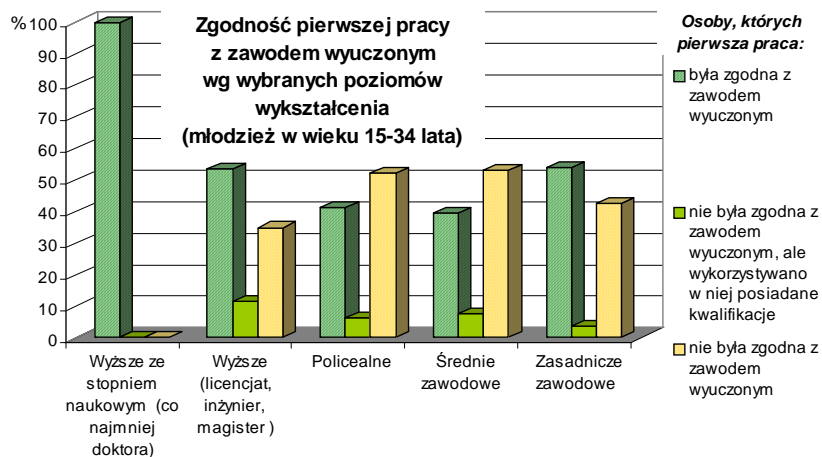

a) po zakończeniu/przerwaniu formalnej edukacji

zbiorowości 6025 tys. osób nie posiadało zawodu wyuczonego, dlatego po uwzględnieniu tej informacji, powyższe odsetki kształtują się następująco: 48,3%, 7,7% i 44,0%.

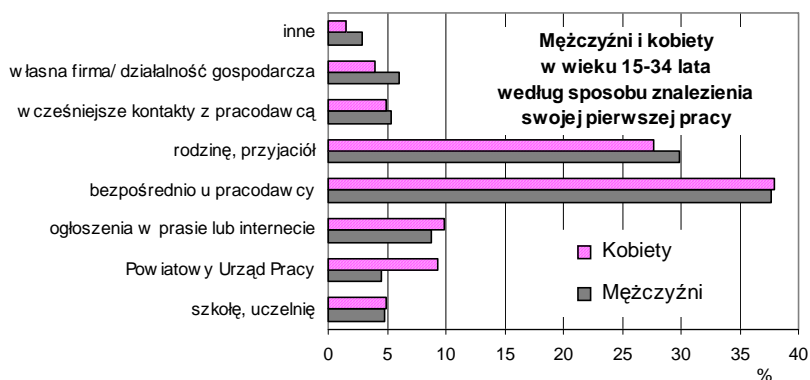
Kobiety częściej niż mężczyźni podejmowały pierwszą pracę w pełni zgodną z kwalifikacjami - 46,1% wobec 40,3% (a po wyeliminowaniu osób, które nie miały zawodu wyuczonego, odsetki te kształtowały się następująco: 51,0% i 45,8%).

Osoby z wykształceniem wyższym oraz zasadniczym zawodowym najczęściej podejmowały pierwszą pracę zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami. Idealnym przykładem są osoby posiadające stopień naukowy. Osoby z wykształceniem średnim zawodowym oraz policealnym częściej jako pierwszą podejmowały pracę, która odbiegała znacznie od zawodu wyuczonego.

Ponad 2/3 zbiorowości osób, dla których pierwsza praca była niezgodna z zawodem wyuczonym (2364 tys. osób) nie znalazło pracy w swoim zawodzie (67,0%). Co piąta osoba – 20,9% – wybrała ofertę lepiej płatną, 8,0% nie chciało pracować w swoim zawodzie, a 4,1% – wybrało lepsze warunki pozapłacowe. Kobiety zdecydowanie częściej niż mężczyźni nie mogły znaleźć pracy w swoim zawodzie (72,0% wobec 63,0%), natomiast mężczyźni zdecydowanie częściej niż kobiety wybierali jako pierwszą pracę – ofertę lepiej płatną (25,1% wobec 16,0%).

Najczęstszym sposobem znalezienia pierwszej pracy po ukończeniu szkoły okazało się poszukiwanie zatrudnienia bezpośrednio u pracodawcy (37,8%) oraz za pośrednictwem rodziny i przyjaciół (28,8%). Kobiety częściej niż mężczyźni znajdowały swoją pierwszą pracę poprzez Urząd Pracy (9,3% wobec 4,6%). Mężczyźni natomiast częściej niż kobiety zakładali własną firmę/działalność gospodarczą (6,0% wobec 3,9%).

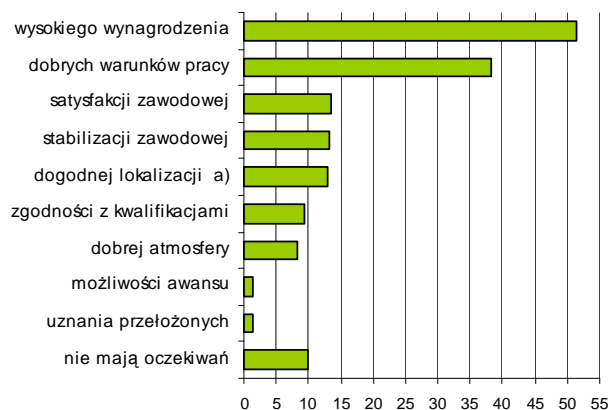
Oczekiwania wobec pierwszej pracy

Osoby, które nie miały pracy (dłuższej niż 3 miesiące) po zakończeniu formalnej edukacji (696 tys. osób w wieku 15-34 lata), od pierwszej pracy oczekiwały przede wszystkim:

- wysokiego wynagrodzenia (51,4%),
- dobrych warunków pracy (38,2%),

i nieco rzadziej: satysfakcji zawodowej (13,4%), stabilizacji zawodowej (13,1%), dogodnego położenia względem miejsca zamieszkania (12,9%), zgodności z kwalifikacjami (9,3%), dobrej atmosfery (8,2%). Najrzadziej osoby młode wymieniały uznanie przełożonych i możliwość awansu (po 1,4%). Co dziesiąta osoba (9,9%) nie miała żadnych oczekiwań w stosunku do pierwszej pracy (por. wykres).

Oczekiwania osób w wieku 15-34 lata bez doświadczeń zawodowych wobec pierwszej pracy

a) względem miejsca zamieszkania
Dane nie sumują się, możliwe 2 odpowiedzi

Kobiety zdecydowanie częściej niż mężczyźni poszukują pracy dogodnej względem miejsca zamieszkania (15,0% wobec 9,8%) – prawdopodobnie ze względu na łączenie pracy z obowiązkami rodzinnymi, a także satysfakcji zawodowej (odpowiednio 14,1% i 12,3%), dobrej atmosfery (9,7% wobec 6,0%). Mężczyźni natomiast – wysokiego wynagrodzenia (52,6% wobec 50,5%) i zgodności z posiadanymi kwalifikacjami (odpowiednio: 10,2% i 8,7%).

Podsumowanie

- Zbiorowość ludzi młodych, zdefiniowanych tu jako grupa osób w wieku 15-34 lata, jest zróżnicowana zarówno pod względem wieku, jak i poziomu ukończonego wykształcenia;
- W badanym okresie nieco częściej niż co druga młoda osoba pracowała (wskaźnik zatrudnienia: 54,2%) i częściej niż co piętnasta spełniała kryteria bezrobotnego; ze względu m.in. na wspomniane wyżej zróżnicowanie, wraz z wiekiem w ramach tej grupy wzrasta zarówno populacja aktywnych zawodowo, w tym pracujących, jak i wskaźniki opisujące aktywny udział młodzieży na rynku pracy;
- W zdecydowanej większości, pierwsze doświadczenia zawodowe zdobywane są już po zakończeniu edukacji szkolnej; jednak w przypadku łączenia pierwszych doświadczeń zawodowych i nauki, najczęściej dotyczy to uczniów/studentów szkół o kierunku zawodowym;

- Dla blisko 40% ludzi młodych podejmowana przez nich pierwsza praca po ukończeniu nauki była niezgodna z zawodem wyuczonym, z tego dwie trzecie (67%) nie znalazło pracy w swoim zawodzie, a co piąta osoba (21%) wybrała ofertę lepiej płatną;
- Wykształcenie wyższe oraz zawodowe warunkuje lepszą sytuację młodzieży na rynku pracy – z punktu widzenia możliwości znalezienia zatrudnienia, w tym także zgodnego z zawodem wyuczonym;
- Najefektywniejszą metodą poszukiwania pierwszej pracy po ukończeniu szkoły okazał się bezpośredni kontakt z pracodawcą oraz pośrednictwo rodziny i znajomych;
- Osoby młode, które nie znalazły pracy po ukończeniu szkoły (10,4% całej populacji osób w wieku 15-34 lata), od pierwszej pracy oczekiwały przede wszystkim wysokiego wynagrodzenia i dobrych warunków pracy. Być może tak wysokie wymagania stawiane przed pierwszą pracą były przyczyną trudności w jej znalezieniu, jednocześnie bowiem w zdecydowanej większości były to równocześnie osoby, które nie miały doświadczeń zawodowych również w trakcie nauki.

Uwagi metodyczne

BAEL dostarcza systematycznie kompleksowych danych o sytuacji na rynku pracy poszczególnych grup ludności, w tym wyodrębnionych ze względu na wiek, natomiast badanie modułowe (uzupełniające) miało na celu przedstawienie danych pozwalających na głębszą charakterystykę sytuacji osób młodych na rynku pracy, z położeniem nacisku na moment wejścia na rynek pracy, pierwsze doświadczenie zawodowe w trakcie nauki lub po jej ukończeniu, oczekiwania wobec pierwszej pracy, zgodność pierwszej pracy z wykształceniem, przyczyny podjęcia właśnie takiej a nie innej pracy, sposoby jej znalezienia itp. Badaniem modułowym objęto zbiorowość osób młodych, w wieku 15-34 lata. W niniejszej notatce wyniki tego badania poprzedzone zostały ogólną charakterystyką aktywności ekonomicznej osób w tym wieku, możliwą do przeprowadzenia co kwartał na podstawie BAEL. Dla zachowania jednorodności, analiza w przypadku obu badań dotyczy II kwartału 2009 r.

Więcej informacji nt wyników badania modułowego „Wejście ludzi młodych na rynek pracy” będzie dostępne w publikacji GUS, pod tym samym tytułem.

Opracowanie:

Agnieszka Zgierska – Dyrektor Departamentu Pracy